

بررسی و تحلیل رابطه بین ابعاد بافت های فرسوده شهری و امنیت اجتماعی مطالعه موردی: منطقه ۱۵ شهر تهران

غلامرضا سروشان^{۱*}، علیرضا استعلاجی^۲، پروانه زیویار پرده ای^۳
ghr.soroudhan@gmail.com
al_estelaji@yahoo.com
zivyar@yahoo.com

چکیده

امروزه امنیت اجتماعی، یکی از نیازهای اصلی شهروندان در تمام گروه‌های سنی و جنسی است و این موضوع برای ساکنان بافت های فرسوده اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ زیرا که تجربیات زندگی روزمره در فضاهای ناکارآمد نشان می‌دهد احساس ناامنی در این گونه فضاها نمود بیشتری دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی میزان احساس امنیت در بافتهای فرسوده شهر تهران در منطقه ۱۵ می باشد. جامعه آماری تحقیق کلیه ساکنان بافت های فرسوده منطقه ۱۵ می باشد که با فرمول نمونه گیری ۳۸۴ نفر انتخاب شدند. پس از مطالعه کتابخانه ای و بررسی مبانی نظری موضوع، داده های مورد نیاز به شیوه پیمایشی با استفاده از پرسشنامه جمع آوری و با روشهای آماری توصیفی و استنباطی (آزمونهای همبستگی تی و پیرسون) با بهره گیری از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان می دهد ابعاد محیطی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و مدیریتی بافت فرسوده منطقه ۱۵ در وضعیت مناسبی قرار ندارد. همچنین وضعیت امنیت اجتماعی در بافت فرسوده منطقه ۱۵ در سطح مناسبی قرار ندارد. از دیگر نتایج تحقیق، وجود رابطه معنادار و معکوس دار بین دو متغیر بافت فرسوده و کاهش امنیت است. سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و رابطه قوی، منفی و معکوس بین دو متغیر را نشان می دهد. یکی از عوامل موثر در کاهش امنیت در بافت فرسوده منطقه ۱۵ محلسکونتمهاجران، بزهکارانو... است.

واژگان کلیدی: امنیت، امنیت اجتماعی، بافت فرسوده، منطقه ۱۵

۱- مقدمه

انتخاب مناطق فرسوده شهر بزرگ‌ترین چالش‌ها را در آمدشهر، نشان از افزایش مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد که این امر تهدید بزرگ برای شهر محسوب می‌گردد. در مناطق بافت های فرسوده رده‌ها و نگره‌ها و گاریخشم همیاز هویت شهرها را تشکیل می‌دهند و دارای ریشه های سکونت‌تیار و شمند باغنا یفرهنگی، اجتماعی و معماری و انبوهی هستند، به تدریج هم مناطق این امنومخرو به تبدیل می‌شوند و هویت شهر را دچار مشکل می‌کنند. این محلات بافت ها از یکسویه جهت فرسودگی و بدون دسترس مناسب به خدمات شهر یو بهداشتی و از طرف دیگر وجود مشکلات فرهنگی و امنیتی و آسیه

ب پذیریدر برابر زلزلهونیز عدم تطابق بازندگیامروز شهر یوشهر سازیمدر ندار ایمشکلاتروبنایویوز برساختیفر او انبه ویژهدرز مینههنجار هایاجتماعی هستند کهدر اینپژوهشتلاشبر آناستتاتحلیلیارانهشوداز وجودرابطهمیانابافتفرسودهی منطقه ۱۵شهر داریتهرانومیزانشاخص های امنیتاجتماعیدراین منطقه که در فصل اول این پژوهش بهکلیات، فصل دوم به بنیان های نظری، فصل سوم به ویژگی های جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی منطقه مورد مطالعه، فصل چهارم تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق و در فصل پنجم به ارزیابی نهایی فرضیه ها، نتیجه گیری و پیشنهادات پرداخته می شود.

۲- بیان مساله

شهر هامهمترین نشانها یتمدنهر ملتیهشمار می آیند، نشانها ییکهمقدمتوصلا بتشانماد یاز اصلتواستوار یصاحبانوسا کناناصلیا نهاست. شهرها وفضاها یشهری، نماد یاز اندیشهها، آدابورسوم، روابطو تعاملاتمر دمدر طولسالیانمتما د یاست. از اینروستکههر چهبر قدمتشهر هاوز یستگاهها یانسانیا فزوده می شود، ارزشمندتر میگردومر دمقدمتیکمکانویاعر صهشهر یرانمادیاز هویتخویش میدانند.

باندکتو چههمیر اثرهنگیبشر در سراسر جهانمیتواندر یافتکهقاومبرر گوپرو آواز هتاریخ، شهرها و آثار یبزرگاز خویشبهیدار گذاشتهاند. (حناچیوهمکاران، ۱۳۸۶، الف). اما اینعناصر وفضاها ییافتشهر یعمرمحدوددار ندو یاگذشتز ماندچار تغییر و فرسودگی میشوند. بهعبارتید یگر هیچفضا ییوبنا ییبدونبهساز یونوساز یومر متمیتوانددا وموبقا یطولانیداشتهباشد (پورا احمدوشماعی، ۱۳۸۵، ۲۵) بنابر اینتوسعهفرسودگی، کمبودتاسیساتو تجهیز اتواز بینر فتنمر غوبیتمحدوده بافت هایفرسودهشهر یاز یک طرفموجبتنزلرتبها اجتماعیمحدو ده هایمزمور در نگاهشهر وندانواز طرفدیگر باعثافزایشمیزان مهاجر تافر اداصلیوبومیباتواناقتصاد یمطلوبو جایگزینشدنآنانبا افراد باتواناقتصاد ییابی ن ترواقتشار مبتلا بهآسیب هایاجتماعینظیر معتادانومهاجر انبیکانهدهاست.

از اینرو بهتدر یجاریش هایفرهنگیوا حساستعلقبهخانه، محلهوشهر بهفراموشی سپردهمی شود؛ بهنحویکهدر بر خیموار دحیاتشهر نیز تهدیدی می شودوبار کودو فرسودگیبیشاز حد بافت هایفرسوده، اینفضاها بهمکان هاییمناسبر ایکجروی هایرفتار یوناهنجاری هایاجتماعیمبدلی شوند. انتخابمناطقفرسوده شهر یرایاسکانمهاجر انواقتشار کم در آمدشهر، نشاناز افزایشمشکلاتاقتصادی، اجتماعیوفرهنگیدارد کهاینم تهدید یرایش هر محسوبمی شودومناطق بافت هایفرسوده بر غمانکهر وز گاریبخشمهمیاز هویتشهر هاراتشکلی می دادندودارایریشه هایسکونتیارزشمندباغذ یفرهنگی، اجتماعیمعمار یفر او انیبودند، بهتدر یجهمناطقینا امنومخر و بهتبدیل می شوندوهویتشهر رادچار مشکلی کنند. حالباتوجهبهقدمتشهر نشینیو گسترشپهنهها ووسعترو افزونبافتها یفرسوده در کشورمان، بوژهدر تهراناز یکسو، ووجودابعاد گوناگونومتنوعا جتماعی، اقتصادی، فنی، حقوقی، مدیریتیو زیست محیطیآناز سوید یگر، اینموضوع در محافل فنیو تخصصیکشور بهیکبار مباحثجدیوبا اهمیتتبدیلن مودهاست. ایناهمیتدر سالها یاخیر حساسیتیمضا عفیا فتهوپرسشهایز یادیرا پیشرویدستاندر کارانمر بو طهقراردادهاست (عندلیب، ۱۳۸۷، ۲۴).

مناطق جنوبشهر مانند منطقه

۱۵ شهر داریتهرانبا قدمتبیشتاز دو یستسالبدونشکمی توانیک یاز قدیمی ترینمحلاتتهران دانستواز سوید یگر شایدبتوانآنها را یک یاز موثر ترینمحلاتدر تماممحواتثار یخیتهرانونیز یایتختسیاسیایرانبعداز انقلابممداد کرد. اینمناطقهمچنینبه عنواناصلی ترینهستهها ولیهشکل گیریتهرانوقسمت یاز بافتارزشمند یاستکههنوز انسجاموپوستگیخود را در دلشهر حفظکرده اماماتسافناها ینمحلاتبا اینغنا یفرهنگیدیرز مانیاستبامعضلیبه نامبا فتهفرسودهرو به رواست.

وجود بافت های فرسوده در نقاط مختلف شهر تهران و به ویژه مناطق جنوبی شهر سبب شد تا استکهای بحث های مرتبط با توسعه و نوسازی، علاوه بر موضوعات که البتد در ابعاد مختلف فرهنگی و اجتماعی نیز بیش از پیش مطرح شوند. بنابراین در آختن به پژوهش های این ضرورت می باشد.

حالا توجه به آنچه که در خصوص مشکلات اجتماعی و فرهنگی بافت های فرسوده در شهر گفته شد، در این پژوهش، ما به بررسی و تحلیل وضعیت امنیتی و اجتماعی در بافت فرسوده منطقه ۱۵ شهر تهران می پردازیم. بدین منظور فرضیات زیر مطرح شده است:

- ۱- به نظر می رسد ابعاد محیطی، اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی بافت فرسوده در وضعیت مناسبی قرار ندارد.
- ۲- وضعیت امنیت اجتماعی در بافت فرسوده منطقه ۱۵ در سطح مناسبی قرار ندارد..
- ۳- امروزه بافت فرسوده در منطقه ۱۵ محل موجب کاهش امنیت شده است.

۳- مبانی نظری

۳-۱- کیفیت محیط شهر و امنیت اجتماعی در مناطق شهری

کیفیت محیط شهری را می توان این گونه تعریف کرد: "کیفیت محیط شهری عبارت است از شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و کالبدی-فضایی محیط شهری که نشان دهنده میزان رضایت یا عدم رضایت شهروندان از محیط شهری می باشد" (شماعی، پوراحمد، ۱۳۸۴: ۲۷۴). بنابراین در شهر کیفیت محیطی بر ایند بخش های ترکیبی و به هم پیوسته در یک ناحیه مورد نظر است که بیش از هر بخشی، به طور کلی به عنوان ادراک محیطی مطرح است. در واقع کیفیت محیطی می تواند به عنوان بخش اساسی از مفهوم وسیع کیفیت زندگی تلقی شود و مفاهیم بنیادینی چون سلامت و امنیت را در ترکیب با جنبه هایی چون جذابیت در برگیرد (RIVM, 2002). بررسی جرم و امنیت مقوله ای منحصر حقوقی و قضایی نیست، بلکه پدیده ای جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است. عوامل به وجود آورنده آن در جوامع مختلف یکسان نبوده و مناطق از نظر نوع بزه، شدت و ضعف و تعداد متفاوت اند. این تفاوت ها را می توان در شهرها، روستاها و حتی در مناطق مختلف و محله های یک شهر مشاهده کرد. در هر جامعه و محیطی سلسله عواملی همچون شرایط محیطی، کیفیت محیطی، وضعیت اقتصادی و غیره در رفتار افراد موثر هستند. توجه به پیامدهای ناشی از شهرنشینی شتابان در دهه های گذشته مانند افزایش فقر و ناامنی در شهرها، پایین بودن کیفیت محیط شهرها، ارائه ناکافی مسکن و خدمات شهری، مانند خدمات بهداشتی و آب، پیدایش زاغه ها و مسکن های غیر قانونی، ویرانی محیط زیست و ناتوانی دولت های ملی و محلی در برطرف کردن این مشکلات از یک سو و اهمیت یافتن تأثیر و جایگاه امنیت اجتماعی در موفقیت برنامه های توسعه از سوی دیگر به بحث کیفیت محیط اهمیت زیادی بخشیده است. با توجه به آنچه در مورد ارتباط متقابل مفهومی میان کیفیت محیط و امنیت اجتماعی گفته شد و به ویژه از لحاظ شاخص های کمی آن ها که بر پایه آن میزان دقیق آسیب ها، انحرافات، ناهنجاریها، جرم، جنایت، اعتیاد و خودکشی به صورت منفی، همه به عنوان شاخص میزان افول کیفیت محیط و هم به عنوان شاخص ناامنی اجتماعی در نظر گرفته می شود، به طوریکه در ارزیابی میزان افول کیفیت محیط و تأثیر منفی آن بر امنیت اجتماعی، می توان به سنجش میزان کاهش تأثیر گذاری ارزش ها و هنجارهای اجتماعی و نیز کاهش میزان اعتماد در روابط اجتماعی بر بالا رفتن میزان انحرافات، آسیب ها، ناهنجاری ها، جرم، جنایت و مانند آن پرداخت. برای مثال افول ارزش ها و هنجارهای مربوط به کیفیت محیط، چه تأثیری بر میزان افزایش مسایلی چون دزدی،

وندالیسم، تجاوز و مورد حمله، خودکشی، جرایم مختلف سیاسی، اداری، اقتصادی و قضایی نیز خود از یک سوموجب حمایت معنایی از فرد و از سوی دیگر موجب قاعده مندی و انتظام اجتماعی است که در مجموع پیش شرطهای لازم برای امنیت اجتماعی محسوب می شوند.

۳-۲- شرایط فیزیکی محیط شهری در رابطه با احساس امنیت

باید گفت که خصوصیاتبر خیفضاها ی شهر یبهبگونها یستکهز مینه تر سببشتر بر افر اهممیاورد مانند عدم وجود نور کافیدر خیابان، خوابیدن بیسر پناهانومعتاداندر کنار خیابانونبود پیاده روی در اتوبانهاز آنجمله فضاها ییکه امکان دینودید هشدندرا آنها بیشتر باشد و در زمان امکان کمبر افر اهماورد پنا نسلی کمتر بر افعالیت مجرمانفر اهممیاورند . از اینرو، بر ایمثالاستدلال میشود که دیوار هاوپر چینها میتوانند به عنوان مواعفی ز بکیتلقیشوند و حسنا امنیر افزا یشده در حالیکه وجود نشانها یکه حاکی از نظارت مرمحلها بشدمی تواند حسامنیر افزا یشده (Schweitzer, 1997:11).

در این خصوص نظریه پنجره شکسته نیز مشهور است . جیمز یکو ویلسون و جوز جکلین گصاحبان این نظریه معتقدند محلها ییکه در آنها نشانها یباز بیتو جهیو خرابی، نظیر تلنبار شدن زبالهها، نمای بیرونی ناموزون ساختمانها و پنجرهها ی شکسته وجود دارد، به بیباند یگر، امکان دستر سیمجر ممهیاست، حاکی از آن است که ساکنین آن محلها حساسا سبب پذیر بیشتر یدار ند و قصد دارند از حضور، مشار کتو محافظت اجتماع خود کنار لازمید کراستکهها یینظر به با عنوان نظر به تمدن نیز معروف است . در واقع در اینجا بر فحش و ناسزاها ی نوشت هشد هبر روی دیوارها، آشغالها، ساختمانها ی مرمو کهو یا تجمع مرم دمان بیسر پناه در محلها تو جه میشود و چنین عواملینشانۀ عدم وجود امنیت شم رده میشود (علیخواه و نجیبی، ۱۳۸۵:۱۱۶). می

توانگفتدر معمار یگذشتهها مشهور فضاها ی شهر یبیشتر در خدمت انسانها بود و همین موضوع امنیت بیشتر بر ابرهار مغانمیاورد . در دوره قاجار، در طراحیشهر یمامید آنچهها یکو چکیو جودداشت که باعث کلگیری محلات شهری شده بود که در فضاها ی شهر یا ندور هو جود محلات تور و ابطا اجتماعیا کمبر آنها و حضور مرم در آن نقش عمد هایدرا ایجاد امنیت در شهر داشت، به گونه ای که تمام افراد ساکن در یک محل خود را موظف به حفظ جان و مال و ناموس ساکنان محلهمیدانستند . اما، از دور هیلهو یا ینگاهتغییر کرد و بسیار یاز آن محلات تبدیل به خیابان ها حذ فشدند. شهر ساز یامروز یمابیشتر بر گرفتهاز مدل شهر ساز یمدر ناست هاو خودروها و نه پیادهها تکیهدارد .

شهر هاوانجام امور اقتصاد یاستونها یجاد ر و ابطا اجتماعیو فرهنگ، در نتیجه فضا یعمومیو حضور مرم در فضاها کمر و امنیتشهر ینیز کمتر است. در اینبید ز نانهیدلیا سبب پذیر بیشتر، عدم قدرت

دفاعاز خود و نگاه جنسیتی که به آنها وجود دارد، بیشتر در معرض امنیقرار گرفت هاند (عصار یان، ۱۳۸۵). بنابراین رویکرد محلهرگرای کهمی تواند حسامنیر اتقویتنماید، ضرورت تبیین ساختار فضا ییومرمز محلات را در جوامع شهر ینشانمی دهد . تقویت امنیت هویتاز یکسو و مباحثرم بو طبهیر نامه ریز یوساماندهی ساختار شهر یتوسطبر نامهر یز اناز سوید یگر، توجهبه

تقویم رزهای محلهر ابیشر آشکاری سازد باید توجهداشت که هافتکالبدیوا اجتماعیمحلها تأثیر متقابلبر همدیگر دارد و گاهی هافتکالبدیزمینه ساز مسانلاجتماعیاست . بنابراین محلهر به عنوانیکواحد اجتماعیدر ایجاد امنیتوهویتنقش مهمیدارای باشد و باعثمی شود افراد احساس تعلقو همچنین امنیتکنند (چهارراهی، 1385).

۴- روش تحقیق

روش پژوهش توصیفی- تحلیلی بوده، و نحوه گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه انجام شده است. جامعه آماری تحقیق کلیه ساکنان بافت های فرسوده منطقه ۱۵ می باشد که با فرمول نمونه گیری ۳۸۴ نفر انتخاب شدند. پرسش نامه با توجه به سوالات و مبانی نظری تحقیق، و با استفاده از گزینه های رایج مطالعات آماری طراحی شد. داده های لازم پس از جمع آوری، از طریق نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده است. به منظور سنجش و ارزیابی روابط احتمالی میان متغیرهای فرضیه از روش ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آتک نمونه ای استفاده گردیده است. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب ۰/۷۶ حاصل گردید، و برای تعیین روایی پرسشنامه نیز از نظر اساتید و کارشناسان متخصص استفاده شده است.

۵- توصیف داده ها

شرکت کنندگان در تحقیق به چهار گروه سنی ۱۵-۳۰، ۳۱-۴۵، ۴۶-۶۰ و بالاتر از ۶۰ سال تقسیم بندی شدند که از این تعداد ۱۷۴ نفر در گروه سنی ۱۵-۳۰ سال قرار داشتند. ۱۳۰ نفر از افراد در سنین بین ۳۱-۴۵ سال قرار داشتند. ۵۷ نفر در سنین بین ۴۶-۶۰ سال قرار داشتند و ۲۳ نفر نیز در سنین بالای ۶۰ سال مورد پرسش قرار گرفتند. از ۳۸۴ شهروندی که مورد پرسش واقع شدند ۲۲۱ نفر مرد و ۱۷۳ نفر زن بودند. برای بررسی وضعیت شغلی شرکت کنندگان در تحقیق از پنج گویه شغل آزاد، کارمند، محصل، خانه دار و بیکار استفاده شده است که از این تعداد ۱۵۳ نفر دارای شغل آزاد، ۹۴ نفر دارای شغل کارمندی، ۶۱ نفر محصل، ۳۳ نفر خانه دار و ۴۳ نفر بیکار بودند. از بین شرکت کنندگان در تحقیق ۱۸۹ نفر مجرد و ۱۹۵ نفر متأهل هستند. از بین شهروندان شرکت کننده در این تحقیق ۲ نفر بیسواد، ۳ نفر دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۲ نفر دارای مدرک سیکل، ۶۸ نفر دارای مدرک دیپلم، ۲۲۸ نفر دارای تحصیلات کاردانی و کارشناسی و ۷۴ نفر دارای تحصیلات ارشد و بالاتر هستند. در بررسی مدت اقامت شهروندان شهروندان از پنج گویه کمتر از ۵ سال، بین ۵-۱۰ سال، بین ۱۰-۱۵ سال، ۱۵-۲۰ سال و بالاتر از ۲۰ سال استفاده شد که ۱۰۲ نفر کمتر از ۵ سال، ۵۲ نفر بین ۵-۱۰ سال، ۵۸ نفر بین ۱۰-۱۵ سال، ۱۱۷ نفر بالاتر از ۲۰ سال در این منطقه اقامت داشتند.

۶- تحلیل یافته ها

۶-۱- بررسی بعد محیطی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

جهت سنجش تاثیر بافت فرسوده بر امنیت اجتماعی در منطقه ۱۵ شاخص هایی جهت بررسی فرسودگی در منطقه تدوین شد که در ۵ شاخص محیطی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و مدیریتی تقسیم بندی شد. برای تحلیل زیرشاخص ها از آزمون t تک نمونه

تفاوت در سطح /۳۹ فاصله اطمینان	معماری سطح	آزادی	آزمون T	میانگین انحراف	معیار	معیار	معیار	معیار	معیار
0.49	0.000	۳۸۳	5.913	0.062	1.104	3.36	فاضلاب		
0.83	0.000	۳۸۳	13.595	0.053	0.953	3.72	آلودگی هوا		
0.33	0.016	۳۸۳	2.433	0.076	1.353	3.18	آلودگی بصری		
0.15	0.006	۳۸۳	0.088	0.071	1.275	3.01	آلودگی صوتی		
1.70	0.000	۳۸۳	8.411	0.162	0.890	4.37	آب گرفتگی معابر		
1.85	0.000	۳۸۳	12.990	0.123	0.675	4.60	بوی بد زباله ها		

ای استفاده گردید. با توجه به تک متغیره بودن از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است. اگر سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و میانگین بالاتر از حد متوسط باشد فرض H1 تایید می شود و اگر سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ و میانگین کمتر از حد متوسط (۳) باشد فرض H0 تایید می شود. نتایج این آزمون در تحلیل وضعیت متغیر محیطی در جدول شماره آورده شده است.

جدول شماره ۱: سنجش وضعیت متغیر محیطی در منطقه ۱۵

باتوجه به نتایج جدول فوق می توان گفت سطح معناداری تمام گویه ها کمتر از ۰/۰۵ می باشد و معنادار می باشند و میانگین گویه ها به ترتیب فاضلاب، آلودگی هوا، آلودگی بصری، آلودگی صوتی، آب گرفتگی معابر، بوی بد زباله ها 3.36، 3.72، 3.18، 3.01، 4.60 می باشد بدین معنی که منطقه ۱۵ و بافت فرسوده آن از نظر شاخص های محیطی در وضعیت بدی قرار دارد.

۶-۲- بررسی بعد اقتصادی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

از جمله مشکلات اقتصادی بافت های فرسوده شهری می توان به وضعیت نامطلوب اشتغال و درآمد و در نتیجه کم بضاعتی مالی و اقتصادی ساکنان، موقعیت و ارزش اقتصادی زمین، تغییر الگوی مصرف، سرمایه گذاری نامتعادل در امور عمرانی شهر، مالیات و عوارض شهری و ضعف همکاری نهادها و مؤسسات اقتصادی، فرهنگی در توسعه اقتصادی- اجتماعی بافت قدیم اشاره کرد. برای جلوگیری از رکود این مناطق باید تدبیر مناسب اندیشید و با تحرک بخشیدن، احیا و بازسازی مناطقی که پویایی خود را از دست داده اند حیاتی دوباره بخشید و مانع از غیرفعال بودن و تحمیل هزینه به شهر شد. بازسازی بافت های فرسوده باید به گونه ای صورت پذیرد که اصولی از جمله اصول معماری و شهرسازی، توانمندسازی ساکنان بافت های فرسوده جهت مشارکت در بازسازی، جلوگیری از ورود سوداگران زمین و حداکثر بازدهی بازسازی بافت فرسوده، احیا و بازسازی سریع و کامل بافت ها، اجرای طرح بازسازی در قالب طرح های مشخص اجرایی قابل تفکیک و دارای قابلیت انعطاف پذیری، نکات مثبت بازسازی بافت فرسوده از منظر

First International Comprehensive Competition Conference on Engineering Sciences in Iran

اقتصادی شهری، استفاده بهینه از زمین‌های شهری، و کاهش فاصله بین دو قطب موجود در شهر رعایت شود. بنابراین در این پژوهش جهت بررسی وضعیت اقتصادی در بافت فرسوده از چهار گویه استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره آورده شده است.

September 2016
Anzali, Iran

اولین مسابقه کنفرانس بین‌المللی جامع علوم مهندسی در ایران

جدول شماره ۲: سنجش وضعیت متغیر اقتصادی در منطقه ۱۵

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	آمار آزمون T	درجه آزادی	معناداری	میانگین تفاوت‌ها	تفاوت در سطح ۹۵٪ فاصله اطمینان	
								پایین‌ترین	بالا‌ترین
نوسان وبلا بودن میزان قیمت زمین	3.74	1.423	0.079	9.338	۳۸۳	0.000	0.741	0.59	0.90
نوسان و بالا میزان قیمت مسکن	3.09	1.602	0.089	0.975	۳۸۳	0.021	0.087	-0.09	0.26
عدم مشارکت مردم ودولت در سرمایه گذاری	3.15	1.286	0.072	2.126	۳۸۳	0.002	0.153	0.01	0.29
پایین بودن میزان درآمد مردم وساکنین	3.18	1.310	0.073	2.429	۳۸۳	0.000	0.178	0.03	0.32

نتایج جدول گویای این است که سطح معناداری گویه‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و همچنین میانگین گویه‌ها بالاتر از حد متوسط (۳) می‌باشد یعنی شاخص‌های اقتصادی در بافت فرسوده منطقه ۱۵ وضعیت مناسبی ندارند که عدم مناسب بودن شاخص‌های اقتصادی باعث کاهش روند اقداماتی مانند بهسازی و نوسازی و همچنین کاهش مشارکت می‌شود.

۳-۶- بررسی بعد کالبدی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

برنامه‌ریزی بافت فرسوده شهرها به مفهوم تجدید حیات یا بازسازی هسته مرکزی شهر است، که اغلب دارای بافتی متراکم، خیابان‌ها و کوچه‌های پر پیچ و خم و باریک هستند. بافت‌های تاریخی و قدیمی شهرهای کشور که در اغلب موارد هسته‌ی اولیه و اصلی آن شهرها را تشکیل می‌دهد، از یک طرف جزو میراث فرهنگی و تاریخی آن شهرها محسوب شده و حفظ و بهسازی کالبدی و توانمندسازی عملکردی آن‌ها اجتناب‌ناپذیر می‌باشد و از طرف دیگر اغلب این بافت‌ها با گذشت زمان و عدم توجه و نگرانی مناسب، دچار فرسودگی و اضمحلال کالبدی و عملکردی می‌گردند. شناسایی وضعیت کالبدی و عملکردی این بافت‌ها به منظور برنامه‌ریزی و مدیریت حفظ و نگرانی آن‌ها از اقدامات اولیه و مهمی است که باید صورت پذیرد. بافت‌های فرسوده علاوه بر شاخص‌های ریزدانی، نفوذناپذیری و...، دارای شاخص‌هایی کالبدی مانند وجود کاربری‌های ناسازگار، وجود فضاهای بی‌دفاع شهری که بر وضعیت فرسودگی آن منطقه یا محله مهر تأیید می‌زند، می‌باشد. در این پژوهش علاوه بر شاخص‌های مورد تأکید وزارت راه و شهرسازی و شهرداری، شاخص‌های دیگری تدوین شد که به گونه‌ای بیان‌کننده شاخص‌های اصلی می‌باشند. نتایج بررسی کالبدی بافت فرسوده در منطقه ۱۵ در جدول شماره ارائه شده است.

First International Comprehensive Competition Conference on Engineering Sciences in Iran

September 2016
Anzali - Iran

تفاوت در سطح ۹۵٪ فاصله اطمینان		میانگین تفاوت ها	معناداری	آمار آزمون T	میانگین انحراف معیار	انحراف معیار	میانگین	شاخص ها
بالاترین	پایین ترین							
.29	.02	.134	.011	1.665	.080	1.442	3.13	میزان وضعیت بافت از نظر نوسازی و بهسازی و فرسوده و تخریبی
.34	.02	.181	.009	2.199	.082	1.472	3.18	وجود ساختمان های بلند در فضای بسته ۳
.59	.27	.430	.017	5.427	.079	1.419	3.43	وجود ساختمان های در حال ساخت
.50	.18	.340	.000	4.143	.082	1.468	3.34	وجود ساختمان های متروکه و رها شده
.35	.03	.190	.000	2.268	.084	1.501	3.19	وجود کاربری های ناسازگار (کارگاه، انبار،...)
1.01	.76	.882	.000	13.730	.064	1.150	3.88	کوچه های بن بست
1.21	.99	1.097	.000	19.647	.056	1.000	4.10	فضاهای بی دفاع شهری

جدول شماره ۳: سنجش وضعیت متغیر کالبدی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

همانند متغیر محیطی و اقتصادی از آزمون تک نمونه ای بهره گرفته شد که نتایج نشان می دهد تمام گویه ها علاوه بر اینکه معنادار بودن، بالاتر از حد متوسط می باشند و بدین ترتیب وضعیت نامناسب گویه ها در بافت فرسوده منطقه ۱۵ تایید می شود. وضعیت نامناسب متغیر کالبدی بر سایر متغیرها تاثیر گذار می باشد به طور مثال وضعیت کالبدی نامناسب منجر به تغییرات نگرش ساکنان و تلاش برای مهاجرت از محدوده می شود.

۶-۴- بررسی بعد اجتماعی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

تعریف نامناسب از شهر و تقسیم بافت شهری به محله های فقیر نشین و اعیان نشین و رشد تضاد اقتصادی و اجتماعی و تفاوت در برخورداری از امکانات شهری به بحران های اجتماعی منجر شده است. بی توجهی به محیط زیست شهری و عدم توزیع مناسب فعالیت و امکانات و خدمات شهری از رفاهی و تفریحی حوزه های مختلف و عدم برنامه ریزی واقع بینانه با تاکید بر شرایط و امکانات موجود، منجر به بروز مسئله و گسترش آن شده است. در بافت های فقیر نشین شهری، فقر متراکم شده که به دلیل فقر اقتصادی ساکنین امکان ایجاد و تغییر خود به خودی وجود ندارد و همچنین امکان ایجاد یک فضای زیستی مناسب از بین رفته است چرخه معیوب تولید محرومیت در این بافت ها شکل می گیرد. توزیع فضای فقر در شهرها عمدتاً در حاشیه و در مرکز شهر های تاریخی است. وضعیت اجتماعی ساکنان با وضعیت بافت کالبدی مناسب رابطه دوسویه دارد یعنی اگر ساکنان دارای وضعیت خوبی باشند توانایی مشارکت در فرایندهای بهسازی و نوسازی و همچنین حفظ و نگه داری بافت را دارند و همچنین بافت و کالبد دارای فرسودگی باشد منجر به فرار ساکنان و ورود مهاجران فقیر و غیربومی می شود. در این پژوهش جهت بررسی وضعیت متغیر اجتماعی از دید ساکنان از چهار گویه استفاده شده است که نتایج در جدول شماره درج شده است.

میانگین	انحراف	میانگین	آمار	درجه	سطح	میانگین	تفاوت در سطح ۹۵٪
---------	--------	---------	------	------	-----	---------	------------------

فاصله اطمینان بالاترین		تفاوت ها پایین ترین	معناداری	آزادی	آزمون T	انحراف معیار	معیار	September 2016 Anzali - Iran	شاخص ها
.16	-.16	-.003	.015	۳۸۳	-.039	.080	1.442	3.00	تراکم و ازدحام جمعیت
.50	-.18	.340	.002	۳۸۳	4.143	.082	1.468	3.34	ورود مهاجران
1.21	.99	1.097	.000	۳۸۳	19.647	.056	1.000	4.10	فقر ساکنان
.90	.59	.741	.000	۳۸۳	9.338	.079	1.423	3.74	خروج ساکنان

جدول شماره ۴: سنجش وضعیت متغیر اجتماعی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

با توجه به جدول شماره سطح معناداری چهار گویه کمتر از ۰/۰۵ می باشد و معناداری آنها تایید می شود. همچنین میانگین گویه ها بالاتر از حد متوسط ۳، گویای این نکته است که وضعیت نامناسب متغیر کالبدی در بافت فرسوده تایید می شود. نمودار شماره میانگین گویه ها را نمایش می دهد.

۶-۵- بررسی بعد مدیریتی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

در بحث مدیریت بر بافت های فرسوده شهری می توان اذعان نمود که در فضاهای شهری، استقرار سیستم یکپارچه مدیریت و نوسازی بافت های فرسوده نیازمند نگاه سیستمی است. از وظایف مدیریت در بافت فرسوده می توان به موارد زیر اشاره کرد: پیگیری ارتقاء کیفیت محیط زندگی شهری با بهبود استانداردهای شهرسازی در محدوده های فرسوده و ناکارآمد شهری، بررسی و ارائه پیشنهادها لازم در زمینه راهبردها، برنامه های بلند مدت، میان مدت، کوتاه مدت و ضوابط، مقررات و دستورالعمل های لازم مرتبط با بهسازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری استان به وزارت متبوع، پیگیری و ترویج امر بهسازی، نوسازی و توانمند سازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری در بین شهر داری ها، ساکنین، مالکین و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی ذیربط، پیگیری اصلاح کاربری های نامتناسب با زندگی امروزی شهری و انتقال صنایع مزاحم شهری، زندانها، پادگان ها و نظایر آنها، پیگیری انجام حمایت های قانونی از مردم و بخش غیر دولتی توسط دستگاههای ذیربط.

جهت بررسی وضعیت مدیریتی در بافت فرسوده در منطقه ۱۵ از نگاه مردم سه گویه تدوین شده است:

جدول ۵: بررسی وضعیت متغیر مدیریتی در بافت فرسوده منطقه ۱۵

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	آمار آزمون T	معناداری	میانگین تفاوت ها	تفاوت در	تفاوت در
							سطح ۹۵٪ فاصله اطمینان بالاترین	سطح ۹۵٪ فاصله اطمینان پایین ترین
عدم سیاستگذاری مدیریت شهری در تغییر و تحولات	3.34	1.468	.082	4.143	.012	.340	.18	.50
نبود اقدامات شهرداری در تغییر خدمات	3.19	1.501	.084	2.268	.003	.190	.03	.35
نبود اقدامات مناسب شهرداری در خصوص پروژه های عمرانی بافت فرسوده	3.88	1.150	.064	13.730	.017	.882	.76	1.01

نتایج آزمون t تک نمونه ای در بررسی وضعیت متغیر مدیریتی گویای این است که گویه ها معنادار بوده و همچنین دارای میانگین بالاتر از حد متوسط می باشد بنابراین می توان گفت فرض H1 مبنی بر این که شاخص مدیریتی در بافت فرسوده منطقه ۱۵ مناسب نمی باشد تایید می شود.

در نهایت گویه های مربوط به هر متغیر باهم ترکیب و میانگین کلی هر متغیر محاسبه گردید که در جدول شماره نتایج محاسبه متغیرهای محیطی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و مدیریتی ذکر شده است.

جدول شماره ۶: سنجش وضعیت متغیرهای وضعیت بافت فرسوده منطقه ۱۵

متغیر	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	آمار آزمون T	سطح معناداری	میانگین تفاوت ها	تفاوت در سطح ۰.۰۵ / فاصله اطمینان	
							پایین ترین	بالاترین
محیطی	3.09	1.602	.089	.975	.۰۰۰	.087	-.09	.26
اقتصادی	3.15	1.286	.072	2.126	.۰۰۰	.153	.01	.29
اجتماعی	3.18	1.310	.073	2.429	.۰۰۰	.178	.03	.32
کالبدی	3.88	1.150	.064	13.730	.۰۰۰	.882	.76	1.01
مدیریتی	3.43	1.419	.079	5.427	.۰۰۰	.430	.27	.59

نتایج جدول بیانگر این است که سطح معناداری تمام متغیرها کمتر از ۰/۰۵ و میانگین آنها بیشتر از حدمتوسط (۳) می باشد بدین معنی که وضعیت نامناسب متغیرهای بافت فرسوده در منطقه ۱۵ تایید می شود. در بین متغیرها، متغیر کالبدی بالاترین میانگین و متغیر محیطی کمترین میانگین را دارا می باشند.

۶-۶- بررسی وضعیت امنیت اجتماعی

فرسودگی بافت های شهری امروز به عنوان عاملی برای جلوگیری از تحقق روش های مدرن مدیریت شهری در شهرسازی به حساب می آید. همین امر هم منجر به عدم پیشرفت و توسعه شهر شده است. انتخاب مناطق فرسوده شهری برای اسکان مهاجران و قشر کم درآمد شهر نشان از افزایش روزافزون مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد که خود تهدیدی بزرگ برای شهرهای مهاجرپذیر است. مناطق فرسوده که روزگاری بخش مهمی از شهرها را تشکیل می دادند و هویت شهرها به حساب می آمدند اکنون به مناطق نامنی تبدیل شده اند. در واقع می توان گفت

که هویت شهرها به نوعی دچار مشکل شده است. در شهرهایی که در یک فاصله زمانی، پدیده شهرنشینی مقدم بر شهرسازی می شود و روند رشد و جذب شتابان جمعیت شهرنشین از کنترل خارج می شود، عموماً شهرها با مشکلات خاصی روبه رو می شوند که برطرف کردن این مشکلات، هزینه و زمان زیادی را می طلبد. از مهم ترین پیامدهای شهرنشینی در کنار عدم ایجاد زیرساخت های مناسب شهری برای ساکنین و مهاجرین شهرها، به وجود آمدن بافت های نامنظم و فرسوده پیرامون و درون شهر

First International Comprehensive Competition Conference

است. امروزه این مناطق فراموش شده شهری به عنوان عاملی برای جلوگیری از تحقق روش های مدرن شهرداری در توسعه اقتصادی شهرها به شمار می آید و باید با افزایش شهرنشینی پدیده قطبی شدن نمایان می شود. پدیده قطبی شدن، شهرها را به دو قطب تقسیم

September 2016
Anzali-Iran

می کند: قطب اول شامل جمعیت ساکنین بخش های شمالی شهر است و ویژگی هایی نظیر متراژ بالا و تراکم جمعیتی پایین، وجود مشاغل با درآمد بالا، سرانه بالای خدمات شهری و... هستند و قطب دوم شامل جمعیت ساکنین در جنوب شهر با ویژگی های بالعکس قطب اول هستند. در این مناطق به دلیل توان پایین اقتصادی و عدم وابستگی ساکنان امکان حفظ حیات و بازسازی ساختمان ها وجود ندارد و میزان مقاومت این بناها به دلیل فرسودگی بسیار پایین است و در زمان بروز زلزله عملیات امداد و نجات با وجود تراکم زیاد ساختمانی و معابر تنگ و باریک به سختی صورت می گیرد.

نکته دیگر این که یکی از عوامل تأثیرگذار به انتخاب محل سکونتی توسط شهروندان توجه آنها به امنیت محله مورد نظر می باشد. اگر در محله ها جرم و جنایت، اعتیاد، سرقت، ناامنی بالا می باشد تمایل شهروندان به سکونت در آن محلات کاهش خواهد یافت و گروه های کم درآمد این محلات را به ناچار و به خاطر ارزانی جهت سکونت انتخاب خواهند نمود و گروه های با پایگاه اجتماعی - اقتصادی مناسب به محلاتی که مقبولیت بالای اجتماعی دارند روی خواهند آورد. همانطور که در بخش های قبلی بیان شد بافت های فرسوده به علت ویژگی های مانند شرایط کالبدی و محیطی نامناسب ساکنان توانمند آنها مجبور به مهاجرت از محله و منطقه دارای فرسودگی می شوند و شرایط جهت ورود افراد فقیر و مهاجران غیربومی مهیا می شود. در واقع شرایط کالبدی نامناسب و همچنین ورود افراد غریبه و مهاجر سبب کاهش امنیت در محلات و مناطق دارای فرسودگی می شوند.

جدول شماره ۷: سنجش شاخص های امنیت اجتماعی در محدوده بافت فرسوده منطقه ۱۵

First International Comprehensive Competition Conference on Engineering Sciences in Iran

تفاوت در سطح فاصله اطمینان		میانگین تفاوتها	سطح معناداری	آمار آزمون	میانگین انحراف معیاری	انحراف معیاری	میانگین شاخص	September 2016 Anzali - Iran
پایین ترین	بالاترین							
1.87	1.26	1.567	.000	10.500	.149	.817	4.57	ترس از گذر از ساختمان های فرسوده و در حال ساخت
1.92	1.22	1.567	.031	9.175	.171	.935	4.57	ترس از گذر در کوچه های بن بست
1.81	1.26	1.533	.007	11.50	.133	.730	4.53	ترس از تردد به تنهایی در شب
1.84	1.29	1.567	.001	11.78	.133	.728	4.57	ترس از حمل پول نقد به مقدار زیاد
1.43	.24	.833	.040	2.854	.292	1.599	3.83	ترس از خالی گذاشتن منزل
1.66	.74	1.200	.000	5.288	.227	.817	4.20	ترس از باز بودن مغازه ها تا دیر وقت
1.80	1.07	1.433	.000	8.082	.177	.935	4.43	ترس از تردد با ماشین های مسافرکش به تنهایی
1.93	1.27	1.600	.019	9.798	.163	.730	4.60	ترس از فرستادن کودکان به مدرسه
1.63	.64	1.133	.018	4.660	.243	.728	4.13	ترس از برقراری ارتباط و دوستی غریبه
1.81	1.06	1.433	.000	7.802	.184	1.599	4.43	ترس از ترک و رها کردن اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر
1.77	1.03	1.400	.000	7.642	.183	1.243	4.40	ترس از قدم زدن در مسیرهای خلوت
1.97	1.37	1.667	.024	11.37	.146	.971	4.67	ترس از گذر از پل های عابر پیاده
.89	-.35	.267	.039	.880	.303	.894	3.27	مشاهده نزاع و درگیری در خیابان
.83	-.36	.233	.000	.804	.290	1.332	3.23	ترس به همراه داشتن کیف موبایل یا سایر وسایل قیمتی
1.04	.09	.567	.000	2.429	.233	1.006	3.57	فاصله زیاد از مراکز انتظامی
1.15	.18	.667	.000	2.819	.237	1.003	3.67	ترس از تراکم جمعیت در بازار و میدان ها
1.00	-.07	.467	.000	1.785	.261	.802	3.47	ترس از حضور در ایستگاه های اتوبوس و مترو
1.22	.31	.767	.000	3.434	.223	1.660	3.77	تنهایی در منزل ماندن
1.16	.17	.667	.000	2.763	.241	1.591	3.67	اشتغال همسر و دختران بیرون از منزل
1.71	1.16	1.433	.000	10.78	.133	1.278	4.43	بیرون رفتن زنان و دختران از منزل
1.33	.27	.800	.000	3.077	.260	1.295	3.80	تنه زدن عابران
1.41	.32	.867	.015	3.261	.266	1.432	3.87	زورگیری
1.33	.33	.833	.003	3.403	.245	1.223	3.83	سد کردن معبرها
1.48	.52	1.000	.021	4.257	.235	1.322	4.00	تداخل سواره و پیاده
1.31	.49	.900	.000	4.506	.200	.728	3.90	توزیع مواد مخدر
1.12	.15	.633	.000	2.670	.237	1.424	3.63	مزاحمت های ناموسی

First International Comprehensive Competition Conference on Engineering Sciences in Iran

1.23	37	800	.002	3.788	.211	1.456	3.80	رفت و آمد افراد غریبه
1.21	.25	.733	.006	3.126	.235	1.341	3.73	عدم نظارت مناسب September 2016 Anzali-Iran
1.48	.59	1.033	.018	4.762	.217	1.287	4.03	عدم روشنایی مناسب
1.46	.54	1.000	0.000	4.447	.225	1.094	4.00	نامشخص بودن علائم و نشانه های مسیریابی

به طور کلی نتایج جدول نشان می دهد سطح معناداری تمام شاخص ها کمتر از 0.05 می باشد و میانگین شاخص ها بالاتر از از حد متوسط (3) می باشد این مطلب گویای این است که فرض H_1 ما تایید می شود یعنی این که از نظر ساکنان محدوده بافت فرسوده منطقه 15 امنیت اجتماعی در وضعیت نامناسبی قرار دارد.

جدول شماره ۸: آزمون T جهت بررسی متغیر امنیت اجتماعی در محدوده بافت فرسوده منطقه ۱۵

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	آمار آزمون T	درجه آزادی	معناداری	تفاوت در سطح 95% فاصله اطمینان	
							پایین ترین	بالاترین
امنیت	3.34	1.468	.082	4.143	383	.002	.18	.50

نتیجه جدول فوق این مطلب را می رساند که بررسی متغیر امنیت اجتماعی معنادار بوده و همچنین میانگین بالاتر از حد متوسط می باشد بدین معنی که امنیت اجتماعی در محدوده بافت فرسوده دارای شرایط نامناسبی می باشد. در ادامه پژوهش، جهت بررسی رابطه بین بافت فرسوده و کاهش امنیت از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید که نتیجه این آزمون در جدول شماره آورده شده است.

یافته های حاصل از تحقیق نشان می دهد رابطه معنا دار و بالایی بین کیفیت وضعیت بافت فرسوده و کاهش امنیت اجتماعی وجود دارد. نتایج حاصل از پرسشنامه های ساکنان بافت فرسوده (384) حاکی از وجود رابطه معنادار و معکوس دار بین دو متغیر بافت فرسوده و کاهش امنیت است. سطح معناداری کمتر از 0.05 (آلفا کوچکتر از 0.05) و رابطه قوی، منفی و معکوس بین دو متغیر را نشان می دهد.

جدول ۹: تحلیل همبستگی بافت فرسوده و کاهش امنیت

معنی داری	ضریب همبستگی	بافت فرسوده
.000	-.0562	کاهش امنیت

۷- نتیجه گیری

امنیت قدمتی به وسعتتاریخ بشر دارد و سابقاً آنها همزمان با مفاهیم اجتماعی و جامعه می باشد. مفهوم اصطلاحی امنیت در بعد عینی آن نقد آنته دید علیهار ز شههای حاکم در یک جامعه بود بعد ذهنی آن که همزمان احساس امنیت است. احساس امنیت در امان نبودن امان سکر دنجان، مال، هویتوار ز شههای خود از تهدید، صدمه، آسیون بود غدهتاً مین نیازهای معقول و آلوده می باشد. امروزه در برداشتن امنیت احساساً نافر و نبر نبود تهدید، وجود شرایط مطلوب برای تحقیقات و خواسته های جمعی نیز مدنظر است. این گفتمانبر نگرشی ذهنی و تفسیر گرایانهاز خطر تغییر مادی مبتنی است و بر توانایی های نرم افزاری و سرمایه های غیر مادی تاکید دارد.

احساس امنیت ساز همبسیار پیچیده‌ها یا سته‌های غمتعاریف‌سیار، اجماچندانیدر باره تعریف آن وجود ندارد. مفهومی بی‌اهمیت می‌تواند تأثیرات بسیار عمیق بر حیات اجتماعی و اقتصاد افراد نداشته باشد.

امنیت و ناامنیدر جامعه تحت تأثیر عوامل فراوانی قرار دارد.

تضعیف سرمایه اجتماعی، وجود احساساً نومیدر جامعه، ناکارآمدی نهادها یا کنترلونظر اجتماعی و غیره به شدت امنیت و از هم مهمتر احساس امنیت را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. در این تحقیق به دنبال بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در بافتهای فرسوده منطقه ۱۵ تهران مطالعه شده ایم. بدون شناخت عوامل مؤثر و مرتبط با احساس امنیت در افراد، تأمین امنیت اجتماعی و نظم عمومی در سطح جوامع امکان پذیر نخواهد شد. شناخت این عوامل در ایجاد احساس امنیت اجتماعی، از پیش شرطهای اساسی در برنامه‌ریزی جهت ارتقاء سطح امنیت اجتماعی می‌باشد.

بافتهای فرسوده را نه تنها خطری بالقوه در صورت بروز حوادث طبیعی است بلکه این اماکن را فضای مناسبی جهت افزایش بزهکاریهای اجتماعی توصیف کرد که می‌تواند فرهنگ ساکنان این مناطق را دچار خدشه کند. خرید و فروش مواد مخدر و مصرف آن، تمرکز معتادان و قاچاقچیان و اسکان افراد بی خانمان در منازل مخروبه باعث می‌شود نهادهای متولی توجه خاص به این گونه مراکز داشته باشند. گشت‌های انتظامی بیشترین معتادان، بی خانمان‌ها و بزهکاران را جمع‌آوری می‌کنند و این به خاطر وجود بسترهای مناسب برای تجمع این افراد است. بنابراین پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه در چند دهه اخیر مهاجران زیادی به تهران وارد شده‌اند و دارای هویت و بافت متفاوتی از شهر هستند و پذیرای مهاجرین بسیار با قومیت‌های مختلف و فرهنگ‌های متفاوت شده است، لازم است امکانات و زیرساخت‌های مناسبی که هم‌اکنون در این مناطق وجود ندارد ایجاد گردد. شناسایی نقاط جرم خیز در مناطق مسکونی و رفع آن‌ها از دیگر اقداماتی است که می‌تواند محیط زندگی افراد را بهبود بخشد. همچنین به دلیل دور بودن این مناطق از پایگاه نیروی انتظامی، احداث یک پایگاه یا قرار دادن کانکس نیروی انتظامی لازم به نظر می‌رسد و در افزایش احساس امنیت می‌تواند مؤثر واقع شود. به بیان دیگر، هر چه ارتباطات اجتماعی بین افراد یک اجتماع یا محله وسیعتر باشد و آنان بتوانند برای خود شبکه‌ای از روابط بسازند از این طریق احساس تعلق خاطر به اجتماع شکل خواهد گرفت و این احساس باعث کاهش ترس از جرایم بین آنها خواهد شد.

نکته آخر باید گفت در واقع اگر از روند تخریب و رو به ویرانی نهادن یک محیط کالبدی جلوگیری شود، این اقدام سبب می‌شود تا بزهکاران تصور نکنند که این محیط برای بزهکاری مناسب و آسب پذیر شده است و ساکنین در این مکان برای جلوگیری از وقوع جرم از شهامت کافی برخوردار نیستند. اگر محیط رو به تخریب باشد، این طرز تلقی را در بزهکاران پدید می‌آورد که در این محیط می‌توان اقدام به عمل مجرمانه نمود. اصلاح عناصر محیط کالبدی، علایم و نشانه‌های آسیب‌پذیر بودن محیط را کاهش می‌دهد وضعیت نامناسب ابعاد مختلف بافت فرسوده (ابعاد مدیریتی، اقتصادی کالبدی)، نه تنها بر درک و نوع رفتار بزهکاران تأثیر می‌گذارد، بلکه بر نحوه رفتار ساکنین محل و طرز تلقی آنها نسبت به دیگر شهروندان نیز تأثیرگذار است.

مراجع

- ۱) احمدی، مارال (۱۳۹۲) امنیت و کیفیت محیط‌سازندگی در بافت‌های سوده‌تاریخی (نمونه‌موردی: محله‌تاریخی امامزاده هیجی)، نشر پهنوسازی، سال چهارم، شماره ۲۱.
- ۲) ارصلانی، شاهین؛ سیامک جبرائیلوند و سید هادی قدوسیفر، ۱۳۹۳، بررسی مولفه‌های امنیت در راستای پایداری اجتماعی در بافت‌های تاریخی شهر اردبیل، کنفرانس بین‌المللی بنیادین شهرسازی، تهران، موسسه سفیران فرهنگیمبیه، ن.
- ۳) افشاری، منصوره؛ محمدعلیدیلیمو سید هغهز اله حسینیتهرانی (۱۳۹۲)، آسایش‌شناسی و بررسی عوامل شهرسازی مؤثر در امنیت فضاهای عمومی شهری (مورد: بافت‌های تاریخی بافت جنوبی تبریز)، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار، تهران، انجمن محیط‌زیست‌گوش، دانشگاه صنعتی هوابی، چهارراهی، ذبیح‌الله (۱۳۸۵) " مشارکت مردمی و هویت محله‌ای، رهیافتی برای تحقیق و پژوهش شهری " اولین همایش ملی عمران شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، بازیابی ۲ اردیبهشت، ۱۳۹۲.
- ۴) حسینی، سید ابراهیم، ادیب‌زاده، بهمن (۱۳۸۸) امنیت‌تکالید یار و یک‌د CPTED بر سیمای محیط‌سازندگی در ایجاد فضاهای پایماندگار ساماندهی و طراحی‌ها با بهره‌گیری از سیمای سوده‌تاریخی (نمونه‌موردی بافت‌های سوده‌تاریخی محله نعمت‌آباد منطقه ۱۹ تهران)، نشر پهنوسازی، سال اول، شماره ۶.
- ۵) حیدری، تقی‌داد الهی‌بهنند - محمدعلی‌احمدی‌گانه (۱۳۹۲) تبیین امنیت در بافت‌های تاریخی شهر بر مبنای پارامتر نورپردازی (مطالعه‌موردی: بازار سنتی نجان)، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار
- ۶) دژبرد، زهره، منتظرالحج، مهدی (۱۳۹۳) طراحی محیط‌فضاهای یک‌مدرسه‌تاریخی در تقاطع امنیت اجتماعی در بافت‌های تاریخی (نمونه‌موردی پژوهش: بافت‌های تاریخی و نوین سیدلر و آبادی‌د)، ششمین کنفرانس ملی شهرسازی و توسعه پایدار، تهران، مؤسسه پژوهش‌های شهری اسلامی
- ۷) شماعتی، علی، پوراحمد، احمد (۱۳۸۴) بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، دانشگاه تهران
- ۸) عسگری‌تفر شیخ‌دیده، ادیب‌زاده بهمن، رفیعیان‌مجتبی، حسینی‌سید ابراهیم (۱۳۸۹) بررسی عوامل محیط‌سازندگی در نوسازی بافت‌های سوده‌تاریخی شهر بهمن‌نظرافرا ایشام امنیت محلی (نمونه‌موردی: بافت‌های سوده‌تاریخی محله نعمت‌آباد منطقه ۱۹ تهران)، نشر پهنوسازی، بهار و تابستان ۱۳۸۹، دوره ۴، شماره ۶، صص ۳۹-۵۰.
- ۹) عصاریان، الهه (۱۳۸۵) " شهرها آینه‌تبعیض‌لیهنان " روزنامه‌سرمایه (۱۵۹).
- ۱۰) عطاریان، کوروش؛ فاطمه‌حاجیان؛ فرشته‌محمدیویدا ایزدینفر، ۱۳۹۲، بررسی عوامل محیط‌سازندگی در نوسازی بافت‌های سوده‌تاریخی شهر بهمن‌نظرافرا ایشام امنیت‌تکالید یار محله‌شهری، همایش ملی معماری، شهرسازی و توسعه پایدار، محوری‌تاز معمار بیومیتا شهر پایدار، مشهد، موسسه آموزش عالی خاوران،
- ۱۱) عظیمی‌املی، سید جلال؛ فاطمه‌ولادزاده و فاطمه‌محمدی‌محمدجانلو (۱۳۹۰)، ارتقاء ایمنی و امنیت شهری در بافت‌های تاریخی شهر ساری، نخستین همایش ملی شهرسازی، نور، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور،
- ۱۲) علی‌خواه، فریدون نجیب‌بیعی، مریم (۱۳۸۵) زانوترساز جرم‌دهی‌های شهری، فصلنامه علمی پژوهشی و همایش‌های اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۲
- ۱۳) فتحی، میلاد نوید جهدی - محمد مهدی‌رئوف (۱۳۹۱) شناخت عوامل مؤثر در ایجاد فضاهای تاریخی شهر یوار تقاطع امنیت‌تکالید یار و یک‌د CPTED مورد مطالعه بافت‌های سوده‌تاریخی بافت‌های تاریخی شهر یوار، امنیت، چالش‌ها و راه‌حل‌ها

- ۱۵) فلاح، محمدصادق و انور رحیمزاده
(۱۳۹۲)، بازنده‌های مسابقه یفروسود هوشهر یو افزایش حساسانیت شهر و ندان، همایش ملی معماری، فرهنگ و مدیریت شهری، کرج، مرکز آموزش علمی کاربر
دیشهر داریکرج، دفتر معمار دیدید
- ۱۶) قلیپور، اصغر و سیدعلی سیدیان،
۱۳۹۳، امنیت بخشی بافت‌های یفروسود هوشهر بیاراهکارهای طراحی محیطی نمونه موردی :
مجلسر حما شهر بابل، کنفرانس ملی الکترونیک و توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معمار یوشهر سازی، بصورت الکترونیک، مرکز راهکارها
یدستیابی به توسعه پایدار،
- ۱۷) کاوه حاجعلی اکبری
نقشه‌سازی در توسعه نظارت اجتماعی راهکارهای مؤثر بر افزایش شهوت، نظارت و امنیت اجتماعی در نوسازی بافت‌های یفروسود هوشهری، فصلنامه منظر
- ۱۸) کلانینژاد، مریم محمد، حلیمه (۱۳۹۱) عوامل مؤثر بر امنیت محیطی ساخت‌های در محلات شهر بیاتوجه به مخاطرات محیطی مطالعه موردی:
محلها با حز قیلدر بافتتاریخ شهر دز فول، اولین همایش ملی جغرافیا، مخاطرات محیطی و توسعه پایدار
- ۱۹) مشکینی، ابوالفضل، نوروزی، مصطفی، سهرابموزن (۱۳۹۲) تحلیل عوامل محیطی مؤثر بر احساس امنیت در بافت‌های یفروسود هوشهری (مطالعه موردی:
محلها با حز آبکوه، مشهد)، همایش ملی معماری و شهرسازی ناسانگرا
- ۲۰) یکانی فرد، سیداحمد رضا حمید رضا عامر یسیاهویی -
رویا هنر خواه (۱۳۹۳)
سنجش میزان رضایتمندی از کیفیت زندگی با تاکید بر فبها منیت اجتماعی در شهرهای ساحلی نمونه موردی: بافت میانیشهر بندر عباس، اولین کنفرانس ملی
هندسی عمران و توسعه پایدار ایران

21) Schweitzer, J. H. et.al.(1977)"The Impact of the Built Environment on Crime and Fear of Crime in Urban Neighborhoods", Journal of Urban Technology, Vol. 6, N.3

Analysis of the relationship between the dimensions of the old urban tissue and Social Security Case Study: Region 15 of Tehran

Gholamreza soroushan* , alireza estelaji , parvaneh zivyar

Gholamreza soroushan ,ghr.soroushan@gmail.com

Alireza estelaji ,al_estelaji@yahoo.com

Parvaneh zivyar ,zivyar@yahoo.com

Abstract

Today, Social Security, one of the main needs of citizens at all ages and genders, and this is even more important for older residents, as the experiences of everyday life in inefficient spaces that is more insecurity in these areas. This study examines the sense of security in Tehran in the region 15 are damaged. Statistical research, all residents of District 15, which is worn tissue sampling formula 384 were selected. After reading library and review, review of literature required to survey data collected by a questionnaire and using descriptive statistics and inferential statistics (Pearson correlation coefficient t) were analyzed using SPSS software. The results show that the dimensions of environmental, economic, social, physical and worn tissue management area 15 is not in good condition. The social security situation in the region, 15 in the old context is not appropriate. The study, a significant inverse relationship between two variables worn tissue and a decrease in security. A significance level of less than 05/0 and strong relationship between the two variables shows negative inversely. One of the factors in the decline in security in the context of life in the region 15 Location immigrants, criminals and so on.

Key words: security, social security, old texture, District 15